

YkemaNieuws

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief Van de Commissie stamboomonderzoek Familie Ykema/Ijkema (Wymbritseradeel)

Nieuwsbrief nr. 16 · December 2008 ·

1. Van de redactie.

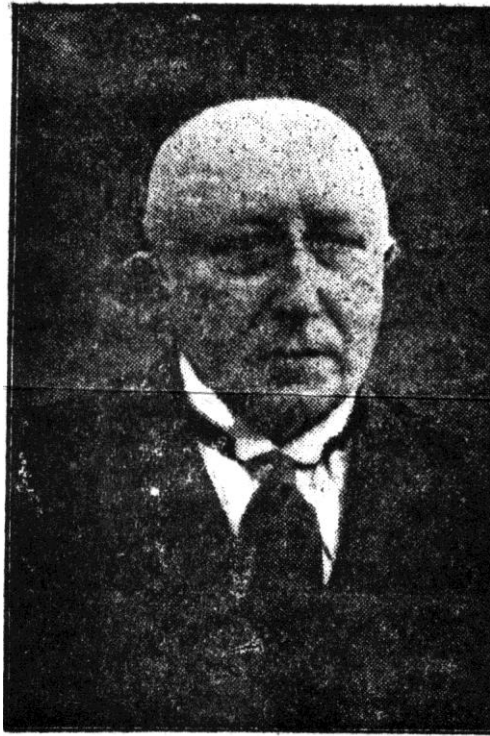
Beste familieleden en abonnees. In de allereerste plaats wenst de redactie jullie vrolijke feestdagen toe en een gelukkig 2009. Hier volgt de tweede nieuwsbrief van dit jaar en alweer de laatste van de achtste jaargang. Deze keer gaat de inhoud voor een belangrijk deel over Klaas Ykema, in het begin van de vorige eeuw de markante huisarts van St. Nicolaasga, een dorpje in Zuidwest Friesland, en zijn contacten met de bekende dichter Bloem, die van 1928 tot 1931 zijn buurman was. Verder nog een paar berichtjes van Ykema's, die dit jaar om verschillende redenen in het nieuws kwamen. Wat de voortgang van het boek betreft: De doelstelling om in 2008 het manuscript gereed te hebben is om verschillende redenen niet gehaald. Hopelijk dat dit in het komende jaar wel lukt.

2. Klaas Aukes Ykema, (1872- 1952), dorpsdokter.

Klaas Ykema was een nazaat van Yke Theodorus Ykema en Geertje Eeltjes Bangma, het echtpaar met het gezin van 10 kinderen, waarvan alle Ykema's van de Theodorustak afstammen. Klaas was van de zesde generatie na stamvader Theodorus Johannes (1730-1821). De vader van Klaas: Auke Ykes Ykema (1836-1904) was boer en boterkoopman. Klaas trad niet in de voetsporen van zijn vader maar studeerde in Amsterdam voor dokter. In 1894 was hij daar secretaris van de Friese studentenvereniging (Studinte-Selskip "Fryslân"). Hij trouwde in 1905 met Minke Koopmans (1874-1938). In dat zelfde jaar werd hij huisarts te Sint Nicolaasga, een dorpje tussen de meren van Zuidwest Friesland. In 1930 werd op sobere wijze zijn 25 jarig jubileum gevierd, omdat zijn echtgenote, die hem al die jaren met woord en daad trouw ter zijde had gestaan, aan het ziekbed was gekluisterd. Het echtpaar kreeg een zilveren theeservies en een album met handtekeningen van dankbare patiënten en oud-patiënten aangeboden. De plaatselijke pers vermeldde nog dat dokter Ykema tot dan "ca. 2000 verlossingen verrichtte". In 1936 stopte de dokter zijn praktijk van 31 jaren in Sint Nicolaasga en omgeving. Zijn echtgenote Minke overleed twee jaar later op 10 augustus 1938 op 65 - jarige leeftijd. Dokter Klaas werd 79. Hij overleed op 25 augustus 1952.

De dokter en de dichter.

Van 1928 tot 1931 woonde de bekende en veel geciteerde dichter Jacobus Cornelis (J.C.) Bloem (1887-1966) ('Domweg gelukkig in de Dapperstraat') en (.Voorbij, voorbij, oh, en voorgoed voorbij!', zijn grafschrift) in Sint Nicolaasga. In die tijd werkte hij als griffier bij het

Dokter K. Ijkema
heeft vandaag gedurende 25 jaren zijn
praktijk uitgeoefend te St. Nicolaasga.

De heer en mevrouw IJKEMA betui-
gen, mede namens hunne kinderen, hun
oprechten dank voor de vele bewijzen
van sympathie op 25 en 27 Januari j.l.
ondervonden.
St. Nicolaasga.

kantongerecht in Lemmer. In Sint. Nyk, zoals de Friezen zeggen, dat hij zijn 'Friesche Cayenne' (een Frans verbanningsoord) noemde, voelde hij, de 'westerling', zich vermoedelijk niet zo gelukkig. De dorpelingen zullen hem en zijn 20 jaar jongere echtgenote, de schrijfster Clara Eggink (1906-1991) wel vreemde snuiters hebben gevonden. Eggink schrijft daarover:

"Aanspraak hadden we ook niet veel. Fries was de voertaal en hoewel iedereen uitstekend Nederlands sprak, zelfs de schoolkinderen, gaf dat toch een afstand. Je was een Hollander en dat schiep bij de chauvinistische Friezen een zekere achterdochtigheid. Er woonden ook niet veel mensen met wie we werkelijk contact hebben kunnen hebben. Het gezin van de dokter woonde een paar huizen verderop, maar daar waren een dochter en een zoon van mijn leeftijd en ma vond mij als getrouwde vrouw geen omgang voor haar kinderen. Ze had allerlei rare ideeën en bakte altijd cake, omdat ze beweerde brood niet te kunnen verdragen. Ze was dan ook paf dik. De dokter zelf was wel onderhoudend en wist plezierig over het dorp met zijn patiënten te vertellen. Hij liep vooral laat in de avond nogal eens binnen, maar niet te veel, want dat zag ma niet graag".

Alzo dokter Klaas Ykema en zijn gezin, door de bril van Clara Eggink bekeken. Op moeder Ykema ("dokers mefrou") had ze het kennelijk niet erg begrepen.

Als in 1991 leden van het Haags Bloemgenootschap een bezoek aan Sint Nicolaasga brengen ontmoeten ze daar bij de eerdere dokterswoning, de bewoonster, een oude dame: De 85 - jarige Hendrika Anna von Chrismar- Ykema (1906-1992). De Leeuwarder Courant vermeldt hierover:

“Zij bleek de dochter van dokter Ykema, vroeger huisarts in Sint Nyk en huisvriend van Jacques Bloem en diens echtgenote Clara Eggink. De dokter was belesen en tot diep in de nacht spraken ze over literatuur en filosofie, en hij was dus een der genen die Bloems verblijf als “balling in het Friese Cayenne” draaglijk maakte. De dochter van de dokter studeerde in die tijd letterkunde in Amsterdam, en wanneer ze een weekend thuiskwam, werd ze niet zelden verwelkomd door een keur van bekende dichters en schrijvers die door Bloem waren meegetroond naar de dokterswoning. Een wisselend gezelschap, waartoe onder anderen Theun de Vries, Jan Jacob Slauerhoff, Hendrik Marsman en Adriaan Roland Hoslt behoorden”.

Stichting.

“Het enthousiasme waarmee deze jonkvrouw H.A. von Chrismar Ykema haar herinneringen tot leven wekte, sloeg over op haar gehoor, dat nog die zelfde middag besloot de Mr. J.C. Bloem Stichting in het leven te roepen. Doelstelling: een zo breed mogelijke verkenning van het leven en werk van een van de grootste dichters van de twintigste eeuw. Von Chrismar-Ykema was bereid zitting te nemen in het comité van aanbeveling. Als zij over Jacques en zij literaire vrienden op de praatstoel zat, vergat ze haar zwakke gezondheid. Bovendien vroegen haar gesprekspartners zich af “hoe ziek is iemand die bij het noemen van de naam Slauerhoff nog moet blozen?” In januari van dit jaar is zij gestorven”. Voor zover dit citaat.

Afgaande op het artikel waren de contacten van dokter Ykema en buurman Bloem intenser dan de opmerkingen van Clara Eggink doen vermoeden. Dat zijn dochter, de 85-jarige Hendrika Anna bij de oprichting van de Mr. J.C. Bloem Stichting in 1991 (toevalligerwijze?) nog een rol heeft gespeeld is wel zeer opmerkelijk.

Cor Bakker.

Bronnen:

Eggink, Clara. Leven met J.C. Bloem

Groot de, Pieter. “Bart Slijper corrigeert mythe J.C. Bloem”. Leeuwarder Courant, 20 november 1992.

Opmerking. Hendrika Anna Ykema trouwde op 20 mei 1943 met Jonkheer Ernst Arnold Eugen Philipp von Chrismar. Ze kregen vier kinderen. Het was zijn tweede huwelijk. De Groot noemt haar jonkvrouw Von Chrismar-Ykema, maar jonkvrouw was ze niet. Haar man was dan wel een uit Duitsland afkomstige jonkheer, maar de daaraan verbonden erfelijke titels waren slechts aan de kinderen voorbehouden. Het huwelijk werd na zes jaar ontbonden op 15 augustus 1949. Zie verder de stamboom van de Theodorus tak

Voor mogelijke op- en aanmerkingen naar aanleiding van het verhaal over dokter Ykema en correcties en aanvullingen houdt ik me graag aanbevolen.

Cba.

3. Ykema's in het nieuws.

Een opvallend Ykema-nieuwtje van zeer recente datum las ik in de Gelderlander van 18 december 2008 onder het kopje: “Naomi Ykema: 32 jaar en nu al oma”. Met de ondertitel: “Oma krijgt kind op haar 16^e, haar dochter overkomt nu hetzelfde”. En verder: “Naomi Ykema uit het Friese Brantgum kreeg haar eerste kind, dochter Aïda op haar zestiende. Aïda maakt nu hetzelfde mee. Op haar 32e is Naomi dus oma. Of ze de jongste pake en beppe ooit in Friesland zijn? De twee weten het niet helemaal zeker. Ik denk het wel zegt René Ykema (33). “Dat moet haast wel” vult zijn vrouw Naomi aan. Hoe dan ook, hun 16-jarige dochter is er net als moeders destijds zeer vroeg bij.” Einde citaat. De eerstgeborene van Aïda Ykema en haar vriend Oene Popma (26) kreeg de naam Bram Lucas mee. Aïda en haar vader René Ykema zijn uit de Johannestak van de Wymbrits. Ykema's.

Een ander ‘Ykema’ bericht dat mijn aandacht trok, betrof een uitvinding die gedaan was

door Yke Ykema uit Oudeschoot en zijn overbuurman Tames van Zwol, een uitvinding waar de heren patent op hebben gekregen. Het betreft een soort verticaal roterende schoffel , die van het schoffelen en onkruid wieden in de tuin een licht en plezierig, de rug ontziend werkje schijnt te maken. Volgens Yke is de schoffel een groot succes en is hij al bij diverse tuinier bedrijven en gemeentes in gebruik. Deze geniale Ykema blijkt helaas niet van onze Wymbritseradiel stam te zijn maar is vermoedelijk een "Haskerland" Ykema. Zijn vader was een Gosse Ykema, een naam die we bij de Wymbrits. Ykema's niet tegen komen. Niettemin, is het voor de tuin liefhebbers onder ons niet verkeerd om de naam van deze Yke Ykema in verband met zijn wonderbare tuingereedschap te onthouden.

4. Belangrijke adressen:

Commissievoorzitter: Rely (Aurelius) Ykema. Zuidlaarderweg 12, 9756 CH Glimmen t. 050-4062727. E-mail a.j.ykema@hetnet.nl

Penningmeester/admin. abonnementen: Marten E.Ykema: Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.: 0318-635572.E-mail: info@ykemaweb.com (algemeen Ykema adres); marten@ykemaweb.com (persoonlijk adres Marten Ykema).

Abonnement YkemaNieuws: Rekeningnummer: 535902743 tnv M.E. Ykema. Ede. Onder vermelding van: "YkemaNieuws".

Secretaris/redacteur: Cor Bakker, Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234 Email: cornelisbakker@hetnet.nl

Reacties, opmerkingen ed. op YkemaNieuws: nieuwsbrief@ykemaweb.com.

Ykema website: www.ykemaweb.com . Gastenboek: www.ykemaweb.com/guestboek

Copyright: Uit deze YkemaNieuws mag niets worden vermenigvuldigd of voor presentaties of publicaties worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de redactie en de Commissie Ykema(Wymb.).